HABBÂB BİN ERET (radıyallahü anh)

İslâm ile ilk şereflenen sahâbîlerden. İsmi Habbâb, künyesi Ebû Abdillah'dır. m. 586 senesinde Mekke'de doğdu. 37 (m. 657)'de de Kûfe şehrinde vefât etti. Resûlullah (aleyhisselâm) Zeyd bin Erkam'ın evinde iken, burada müslüman oldu. İlk müslüman olan erkeklerin altıncısı idi. İslâm'ın ilk günlerinde, müşriklerin kin ve intikamla baktığı bir zamanda müslüman olmak, üstelik, müslümanlığını izhar etmek (açıklamak) kolay iş değildi. Böyle bir şeye cesâret göstermek bir bakıma can, mal, namus, kısaca herşeyini göze almak demekti.

Hazreti Habbâb, câhiliye devrinde köle olarak satılmıştı. Daha sonra Ümm-i Enmâr-ül-Huzâî adında müşrik bir kadının âzadlısı oldu. Köle olduğu için kimse kıymet vermiyordu. Kureyşli müşrikler onun İslâm'a girdiğini duyunca ona işkence ve eziyet etmeğe başladılar. Zâlim müşrik kadın Ümm-i Enmâr, Hazreti Habbâb'ın müslüman olduğunu öğrenmiş şaşkına dönmüştü. Ona göre olacak bir şey değildi. Şirk ve küfür türleriyle, kalbi simsiyah olmuş, basîreti körelmiş bu zavallı, Habbâb'ın (radıyallahü anh) kalbindeki îmân nûrunu nereden görebilecekti. Gözleri bakıyor, ama hakîkati göremiyordu. Hazreti Habbâb iyice bağlanmış, demirle başı dağlanıyordu. Dışta beden yakılıyor, içte îmân ateşi alev alev kabarıyordu. Fakat onların gönülde, kalbde olup bitenlerden hiç haberleri yoktu. Aslında onlar, vazgeçireceğiz diye

uğraşırlarken, devamlı teşvik ediyorlardı. Sanki, Habbâb'ın (radıyallahü anh) vücudu işkence altında olmasına rağmen, onda ufak bir çekinme, ızdırab görülmüyordu.

Birgün Resûlullah'ın huzûruna çıktı. Ümm-i Enmâr'ın zulmünü ve başının dağlandığını, arz edip, sırtındaki yaraları gösterince, Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) "Yâ Rabbi! Habbâb'a yardım et." diye duâ etti. Bunun üzerine Ümm-i Enmar, şiddetli bir baş ağrısına yakalandı. Baş ağrısından inleyip, durdu. Neticede, bu ağrıdan kurtulması için başının ateşle dağlanması gerektiği kendisine tavsiye edildi. Zalimin zulmü elbette hesapsız ve cezasız kalmayacaktı. Adâlet-i ilâhi tecelli etmiş. Bu sefer, Hazreti Habbâb, onun isteği üzerine Ümm-i Enmâr'ın başını dağlıyordu.

İslâmın başlangıç günlerinde, müşrikler, Habbâb bin Eret'in (radıyallahü anh) durumuna pek aldırış etmiyorlardı. Fakat her geçen gün kalbinde îmân meşalesi yanan, îmân devlet ve ni'metine kavuşanların sayıları kabarıyordu. Müşrikler, ister istemez bu işi ciddiye almak zorunda kalmışlardı. Habbâb'a (radıyallahü anh) daha fazla işkence etmeye başladılar. Ona vurdular, dövdüler, yaraladılar, işkence üstüne işkence yaptılar. Şefkat ve merhametten mahrûm müşrikler, bir gün, Habbâb'ın (radıyallahü anh) gözü önünde büyük bir ateş yaktılar. Ateşin üzerine yatırıp, ayaklarıyla da üzerine basmışlardı. Bu yüzden Habbâb bin Eret'in (radıyallahü anh) sırtında da ateş yanıklarından izler açıkça belli idi.

Bütün bunlara rağmen Hazreti Habbâb imânından, Allahü teâlâ ve Resûlünün (aleyhisselâm) sevgisinden zerre miktarı taviz vermedi. Her an onların sevgisiyle yaşadı. Fakat eziyet ve işkenceler de son haddîne varmıştı. Bütün bu acılarını, canından daha çok sevdiği Resûl-i Ekrem'e (aleyhisselâm) arz edip, "Yâ Resûlallah, çektiğimiz işkencelerden kurtulmamız için, duâ buyurur musunuz?" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) şöyle buyurdular. "Sizden önceki ümmetler içinde öyle kimseler vardı ki, demir tarakla derileri, etleri soyulup, kazınırdı da, bu işkence yine onları dininden döndüremezdi. Testere ile tepesinden ikiye bölünürdü de, yine bu işkenceler onları dinlerinden geri çeviremezdi. Allahü teâlâ elbette bu işi (İslâmiyeti) tamamlayacaktır. Bütün dinlerden üstün kılacaktır. Öyle ki, hayvanına binip, San'a'dan Hadramut'e kadar tek başına giden bir kimse, Allahü teâlâ'dan başkasından korkmıyacak, koyunları hakkında da kurt saldırmasından başka hiçbir endişe duymayacaktır. Fakat siz acele ediyorsunuz." Resûlullah (aleyhisselâm) sırtını okşadı ve duâ buyurdular. Resûlullah'ın (aleyhisselâm) rûhlara gıda ve şifa olan bu latif (güzel) sözleri, Hazreti Habbâb'daki acıları dindiriverdi.

Hazreti Habbâb'ın, azgın müşriklerden Âs bin Vâil'den epeyce alacağı vardı. Onu istemek için yanına gitti. Âs bin Vâil, Hazreti Habbâb'a "Muhammed'i inkâr etmedikçe sana alacağını vermem" dedi. Hazreti Habbâb, "Vallahi ben ölünceye, öldükten sonra kabrimden kalkınca da asla peygamberimi red ve inkâr edemem. Her şeyden vazgeçerim, yine bu inkârı yapamam." cevabını verdi. Bunun üzerine Âs bin Vâil, "Öldükten sonra dirilecek miyiz? Öyle bir şey varsa, o zaman malım da, evladım da olacak. Borcumu, sana o gün öderim" dedi.

Âs bin Vâil'in bu sözleri üzerine Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde; Meryem sûresinin 77. 78. 79. âyet-i kerîmelerinde şöyle buyurdu: "Şimdi şu âyetlerimizi inkâr eden ve "Elbette bana mal ve evlâd verilecektir" diyen adamı (Âs İbni Vâil'i) gördün mü?

O, gayba muttali mi olmuş, yoksa Rahmân'ın huzûrunda bir söz mü almış?

Hayır, öyle değil, biz onun dediğini yazacağız ve azâbını da çoğalttıkça çoğaltacağız."

Hazreti Habbâb her türlü tehlikeye rağmen müslümanlığını açığa vurmaktan çekinmediği gibi, Kur'ân-ı kerîmi müslümanlara öğretip, okutmak için de bütün gücünü sarf etmiştir. Resûlullah (aleyhisselâm) yeni müslümanlara Kur'ân-ı kerîmi öğretme vazîfesini ona vermişti. Tâha sûresinin nâzil olduğu sıralarda idi. Hazreti Ömer'in kızkardeşi Fâtıma ile kocası Sa'îd bunu yazdırıp, Habbâb bin Eret'i (radıyallahü anh) evlerine getirmişler, okuyorlardı. Fakat bu sırada dışarıda başka şeyler oluyordu. Ömer bin Hattâb, henüz müslüman olmamıştı. Müslümanlar gün geçtikçe kuvvetleniyordu. Hele Hazreti Hamza'nın müslüman olması Kureyş'in ileri gelenlerini çileden çıkarmıştı. Ebû Cehil, bu işin önüne geçmek için, Resûl-i Ekrem'in (aleyhisselâm) öldürülmesinden başka çare olmadığı görüşünü ortaya atmıştı. Ömer bin Hattâb kılıcı çekmiş yola düşmüştü. Yolda kızkardeşi ile kocasının Müslüman olduğu haberini alınca, onların evine uğradı. Burada kalbinde îmân güneşi parladı. Ömer bin Hattâb gelince, Habbâb (radıyallahü anh) gizlenmişti. Ömer bin Hattâb'dan, kalbinde îmân nûrunun parladığını gösteren sözler duyunca, Habbâb (radıyallahü anh) gizlendiği yerden çıktı. Tekbir getirdikten sonra, "Müjde yâ Ömer! Resûlullah (aleyhisselâm) Allahü teâlâ'ya duâ

ederek “Yâ Rabbi! Bu dinî, Ebû Cehil ile yahud Ömer ile kuvvetlendir.” buyurdu. İşte bu devlet, bu se’âdet, sana nasîb oldu dedi. Bilâhare Ömer bin Hattâb, Resûl-i Ekrem’in yüksek huzûrlarına giderek Kelime-i şehâdet getirmiştir. Hazreti Ömer dâima Hazreti Habbâb’a sevgi ve hürmet göstermiş, hatta halifeliği sırasında birgün onu kendi yerine oturtmuştur.

Hazreti Habbâb bin Eret, Resûl-i Ekrem’den (aleyhisselâm) izin alarak Medine’ye hicret eyledi. Resûlullah (aleyhisselâm) Medine’ye hicret buyurdukları zaman Hazreti Habbâb ile Harraş bin Semme’nin azadlı kölesi Temîm’i birbirine kardeş yapmıştır.

Hazreti Habbâb, Resûlullah’ın bütün gazâlarına iştirâk etti. Küçük seriyyelerden bazılarında da bulunmuştur. Hazreti Ebû Bekir devrinde, yalancı peygamberlerle yapılan muharebelere ve Suriye taraflarında yapılan seferlere de katılmıştır. Hazreti Ömer zamanında, İran savaşlarında kahramanca savaşmıştır. Hazreti Ömer (radıyallahü anh) zaman zaman yaptığı konuşmalarda Hazreti Habbâb bin Eret’ten bahseder, onun İslâm’ın ilk yıllarında çektiği eziyet ve sıkıntıları ibret olarak anlatırdı.

Habbâb bin Eret (radıyallahü anh) Hazreti Osman zamanında da muharebelere katılmış, cihaddan geri kalmamıştır. Hazreti Habbâb İslâm’dan önce çok fakîr idi. Müslüman olduktan sonra, ganîmetlerle oldukça zengin oldu. Maddî durumu gayet iyi hâle geldi.

Habbâb bin Eret (radıyallahü anh) Resûlullah’a (aleyhisselâm) yatsı namazı hakkında sormuştu. Anlatılanı unutmuş ertesi gün tekrar sormuştu. Resûlullah (aleyhisselâm) şöyle buyurmuşlardı: “Bu namaz, ümit ve korku namazıdır. Bu namazda Allahü teâlâ’dan üç şey istenirse, hiç olmazsa ikisi kabûl edilir.” Resûlullah buyurdu ki: “Bir fitne olacak, onda kişinin bedeni öldüğü gibi kalbi de ölecek. Kişi, mü’min olarak akşamlayıp, kâfir olarak sabahlar. Ve kâfir olarak sabahlayıp, mü’min olarak akşamlar.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-Kâmil fi’t-târih, cild-2, sh. 99

2) Üsûd-ül-gâbe, cild-2, sh. 106

3) El-A’lâm, cild-2, sh. 301

4) Hilyet-ül-evliyâ, cild-1, sh. 143

5) El-İsâbe, cild-1, sh. 416

6) El-İstiâb, cild-1, sh. 423

7) Müsned-i Ahmed bin Hanbel, cild-5, sh. 108, cild-6, sh. 395

8) Tabakât-ı İbn-i Sa’d, cild-3, sh. 164